

НАУКОВО-ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо права інтелектуальної власності на службові твори»

№ 1812 від 22.01.2015

В сучасному законодавстві України існує колізія між нормами Цивільного кодексу України та Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон) щодо питання належності майнових прав інтелектуальної власності на службовий твір. Так, нормами Закону передбачено, що виключне майнове право на зазначені твори належить роботодавцю, в той час як Цивільний кодекс визначає, що права на твір, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать спільно роботодавцю і автору, які мають здійснювати виключні майнові права спільно, якщо інше не встановлено договором. Крім того, в ч. 3 ст. 429 Цивільного кодексу України міститься відсилочна норма щодо особливостей здійснення майнових прав до Закону.

Таку суперечність необхідно швидко вирішувати. Позитивною пропозицією в цьому напрямі є зміни до ст. 429 Цивільного кодексу України, запропоновані законопроектом № 1812, хоча вони сформульовані з певним порушенням юридичної техніки, а саме: редакція цієї норми передбачає дві рівнозначні альтернативи загальному правилу приналежності майнових прав на службовий твір роботодавцю і автору спільно: а) «якщо інше не встановлено договором» та б) «або законом» без конкретизації типу закону. При цьому, норма в новій редакції не визначає, яка з цих двох альтернатив (норма договору або спеціальна норма закону) підлягає застосуванню. На практиці може виникнути проблема тоді, якщо сторони інакше врегулюють відносини, ніж буде закріплено в законі.

Також належною пропозицією вважаємо усунення неузгодженості між термінами «авторське особисте немайнове право» та «особисті немайнові права». Останній термін є більш точним, застосованим у ЦК України, тому варто вносити зміни в ч. 1 ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та

пропонуємо уніфікувати в усіх статтях Закону використання терміну «особисті немайнові права» з урахуванням і законопроектів № 2447 та № 1812-І.

Однакове врегулювання належності майнових прав інтелектуальної власності і в Цивільному кодексі, і в Законі повинно зняти існуючі суперечності, проте подана в законопроекті редакція внесення змін до ч. 2 ст. 16 Закону містить суттєві помилки юридичної техніки: наявність одразу кількох рівнозначних альтернатив «передбачено законом, трудовим договором (контрактом) та (або) цивільно-правовим договором». З таким формулюванням правової норми залишається незрозумілим, чи потрібно виключення передбачати і законом, і договором одночасно, чи достатньо однієї з альтернатив. Виходячи з редакції проекту, і Закон України «Про авторське право і суміжні права» є спеціальним законом, і ЦК України, який також є законом, можуть передбачати виключення. Залишення такої редакції норми може привести до того, що норма діяти не буде. Для вирішення технічної проблеми треба прибрати варіант «законом» і між усіма варіантами поставити розділовий сполучник «або»: «якщо інше не передбачено трудовим або цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем».

Оскільки комп'ютерна програма є особливим об'єктом інтелектуальної власності та нерідко на практиці обіг комп'ютерних програм потребує закріплення майнових прав одразу за роботодавцем, то вважаємо логічною пропозицію авторів законопроекту додати ч. 2 до ст. 18 Закону.

Отже, поданий законопроект № 1812 є оптимальним варіантом врегулювання правовідносин, пов'язаних із майновими правами на службові твори, але містить значні технічні недоліки, тому може бути прийнятий за основу тільки із врахуванням зауважень. Доцільним є на основі концепції законопроекту № 1812 (щодо розподілу особистих немайнових прав автора та майнових прав автора і роботодавця спільно) доопрацювати законопроект № 2447, оскільки він передбачає ширше коло регулювання відносин також щодо творів, створених на замовлення та при виконанні робіт за договором.